

SECTION 1. HISTORY OF UKRAINE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-517-4-1>

ECONOMIC AND ADMINISTRATIVE ACTIVITY AS AN ELEMENT OF ELECTION CAMPAIGNING (ON THE EXAMPLE OF THE REPORT OF THE MAYOR OF CHERNIVTSI, D. MARMELYUK FOR 1934–1937)

ГОСПОДАРСЬКА І АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ВИБОРЧОЇ АГІТАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ЗВІТУ ПРИМАРА ЧЕРНІВЦІВ, Д.МАРМЕЛЮКА ЗА 1934–1937 РР.)

Kushnir Ya. V.

*Graduate student at the Department of
History of Ukraine
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National
University
Chernivtsi, Ukraine*

Кушнір Я. В.

*аспірант кафедри історії України
Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Актуальність теми полягає у дослідженні господарської і адміністративної діяльності, як важливого механізму впливу на політичні кампанії та виборчі процеси в Чернівцях. Аналіз звіту Д. Мармелюка, дає можливість зрозуміти, як господарська та адміністративна діяльність на рівні міста могла використовуватися для підвищення популярності та підтримки місцевої влади, в той час коли багато міст стикаються з економічними труднощами та соціальними змінами.

Метою дослідження є аналіз господарської і адміністративної діяльності, яка була використана як інструмент виборчої агітації напередодні парламентських виборів 1937 р. Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання: вивчити вплив результатів господарської і адміністративної діяльності, у першу чергу, Д. Мармелюка, Г. Винту, А. Апаті на виборчу агітацію; проаналізувати зміст звіту примара Чернівців Д. Мармелюка.

В період між двома світовими війнами Націонал-ліберальна партія, яка асоціювалася з державотворчими процесами в межах «Великої Румунії» двічі змогла керувати країною впродовж конституційно визначеного часу, у 1922–1926 та 1934–1937 рр., чому безсумнівно сприяла позиція правителів Румунії. Разом з тим, представники НЛП

у органах місцевого самоврядування намагалися вести адміністративно-господарську діяльність, яка мала поліпшити умови життя мешканців територій, а тим самим привернути на бік НЛП потенційних виборців. Перший досвід звіту за конституційний період діяльності уряд І.І.К. Бретіану реалізував у березні 1926 р. і продовжив подібну звітність на рівні префектів повітів чи примарів муніципій і в другий повноцінний конституційний період правління[3, с. 206–213].

Так, прикладом такого може слугувати опублікований та розповсюджений у країні звіт примара Жовтого сектору м. Бухарест інж. І. Себеряну, попри те, що адресований він був виключно до виборців Жовтого сектору. Доданим до згаданого звіту був і звіт Г. Тетереску про ситуацію в країні та зміни, які відбулися у період правління НЛП. Подібним чином діяли і представники НЛП на посаді примара Чернівців Д. Мармелюк та префект повіту Чернівці Г. Винту, які через друковані видання на початку 1937 року прозвітували перед потенційними виборцями.

Власне у звіті примара велася мова про діяльність інтеримарної комісії, яка діяла за запропонованим у грудні 1933 р. планом Д. Мармелюка для розвитку Чернівців. При цьому спільними фразами, які знаходимо у звітах Г. Тетереску та Д. Мармелюка це оцінка бюджету, відповідно країни та міста, як недостатнього. При цьому увага виборців зосереджувалася на результатах діяльності у трьох кварталах міста, яка вела до розпланування нових та ремонту старих вулиць на що витратили суму у 3 635 тис. леїв. Немалу суму (655 тис.) виділили на впорядкування міських цвинтарів та міських парків (1845 тис.). Якщо ці роботи надавали певного вигляду місту, то роботи з укріплення зсувних районів мали і практичне значення, тим паче, що 1934 р. через зсувні процеси було втрачено 25 будинків. В зоні робіт опинилися Клокучка-Саткі, Роша-Стинка та вул. 11 листопада [1, с. 126].

Звітував примар про спорудження громадських будівель, зокрема початкової школи, громадських туалетів, впорядковувалася система водопостачання та водовідведення, територія біля театру. Значно важливішими ставали будівлі Соціальної допомоги, Учнівського гуртожитку, Притулку, Поліклініки. На такі роботи в муніципії виділили 40 млн. леїв. Стабільний розвиток було забезпечено і електро-механічним підприємствам (електростанції, трамвайний парк), де було оновлено обладнання та закуплено автобуси. Культурні акції інтеримарної комісії та примара полягали у відновленні ярмарку Св. Петра (1935) та організації «місяця Чернівців». До заходів культурної сфери належало і спорудження у м. Кимполунг санаторію для службовців Електро-механічних підприємств. Власне бюджет примарії у три роки діяльності Д. Мармелюка становив 109 млн. леїв, з яких 21% (спільно

з бюджетом Електро-механічних підприємств) ішов на оплату праці службовців, що загалом давало підстави стверджувати, що Д. Мармелюк здійснював розбудову міста.

Також представники адміністрації з числа націонал-лібералів оприлюднили й інші звіти. Так, префект повіту Чернівці Г. Винту прозвітував про свою діяльність у 1936 р., відзначивши, що це була потужна господарська діяльність як і у 1934 та 1935 роках. Як бачимо основна увага зверталася на поліпшення комунікацій і це стосувалося як будівництва шосейних доріг, так і проведення телефонних ліній до громад. Зрештою на шосейне будівництво витратили 7 млн. леїв, з яких 1 млн леїв – стратегічне шосе Бояни – Колонія Арборень. Телефони за звітний період було проведено до 50 громад і всі прикордонні громади мали телефонний зв'язок з повітовим центром. Будівельні роботи велися з ремонту адміністративних приміщень та церков, початкових шкіл. Освячено у звітному році 5 шкіл та відкрито Національний дім у с. Топорівці. У господарській діяльності мали місце забезпечення селянських господарств посівним матеріалом, укріплення берегів р. Прут [2, с. 184–205].

Про зв'язок префекта з НЛП більше говорить звіт про діяльність впродовж трьох років А. Апаті у повіті Сторожинець, який вважав, що першочерговим завданням після приходу до влади стало відновлення авторитету адміністрації. Також у 1933 р. повітова влада розподілила між потребувачими допомоги 2 194 453 кг кукурудзяного борошна, з них понад 30 тис кг припало нужденним. Також було розподілено насіння пшениці і кукурудзи на суму у 399 075 леїв. Вживалися заходи щодо зниження безробіття, будівництва нових та ремонту старих доріг, ремонту шкіл у 10 селах та побудови нових шкіл у 20 громадах. Збудували новий та відремонтували два існуючі диспансери. Успіх дій пояснювали взаємодією з міністром І.Я. Ністором та депутатом від повіту А. Мораріу [4, с. 214–223].

У звіті префекта повіту Редеуць Е. Банческу увага зверталася на допомогу голодуючому гірському населенню у 1933–1934 рр., на ремонті, спорудженні елементів інфраструктури, від національних до громадських доріг, будівництві та добудові шкіл, лікарень, диспансерів. В цьому повіті новинкою став Повітовий музей імені Елеонори та Самуїла Іонец у Редеуць, адже подружжя пара забезпечила музей колекцією вартістю 8 млн. леїв. Для повіту Сучава також назвали проблемою падіння авторитету влади та його відновлення завдяки діям префекта Д. Кожокаріу і примара Сучави Г. Дорофтея у справі відновлення та поліпшення шляхів, ремонту шкіл і церков, спорудження пам'ятників героям війни. На ці та інші роботи було витрачено 4 633 218 леїв. Префект повіту Кимпулунг К. Леонтіеш прозвітував

за 1936 р. щодо поліпшення фінансового стану повіту та скорочення заборгованостей, використання курортів, виконання робіт з ремонту доріг, ремонту та побудови шкіл, церков на що виділили не менше 10 млн леїв. Крім того, розширилася діяльність повітової бібліотеки, яка нараховувала 5 тис томів та обслуговувала 2 тис. читачів, а Повітовий музей отримав понад 1400 нових предметів[7, с. 235–242].

Висновки. Зважаючи на оприлюднену інформацію вважаємо, що підготовка до повітових, комунальних і парламентських виборів наприкінці 30-х років XX ст. на Буковині велася діючою владою через звіти щодо господарської діяльності в зонах власної відповідальності. Демонстрація успіху, вирішення, нехай незначних, соціальних програм давала підстави владі розраховувати на можливість здобуття знову достатньої кількості місць та можливості продовжити керівництво діяльністю повітових, громадських та муніципальних органів влади, як і здобути відповідну закону кількість місць у парламенті.

Література:

1. Partidul Național liberal către alegătorii Sectorului I Galben. Patru ani de guvernare și gospodărie național liberală : 13 Noiembrie 1933 – 13 Noiembrie 1937. București: Göbl S.A., 1937 126 p.
2. Trei ani de bună gospodărie la Municipiul Cernăuți . Calendarul Glasul Bucovinei 1937. Cernăuți, 1936. P. 184–205.
3. Gospodăria județului Cernăuți în anul 1936. Calendarul Glasul Bucovinei 1937. Cernăuți, 1936. P. 206–213.
4. Din activitatea și realizările d-lui Prefect A. Apati în trei ani de guvernare a Partidului Național -Liberal. Calendarul Glasul Bucovinei 1937. Cernăuți, 1936. P. 214–223.
5. Activitatea desfășurată în județul Rădăuți dela 15 Noiembrie 1933 – 1 Noiembrie 1936. Calendarul Glasul Bucovinei 1937. Cernăuți, 1936. P. 224–229.
6. Activitatea desfășurată în județul Suceava Rădăuți dela 1933–1936. Calendarul Glasul Bucovinei 1937. Cernăuți, 1936. P. 230–234.
7. Bună gospodărie a județului Câmpulung. Calendarul Glasul Bucovinei 1937. Cernăuți, 1936. P. 235–242.